

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur

Datum : 13 december 2011
Uw kenmerk : **2011WMC88**
Ons kenmerk : 80A0487E
Contactpersoon : Josje van Noorden
E-mail : josje.van.noorden
@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 6565/3588
Bijlage(n) : 1

Onderwerp: Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen

Voorgestelde behandeling: ter kennisname

Geachte dames en heren,

Inleiding

De provincie kent een relatief hoog aantal historische buitenplaatsen (270), waarvan er 106 zijn beschermd als rijksmonument. Het grote aantal en de rijke schakering van buitenplaatsen in de provincie Utrecht is beeldbepalend voor het landschap. Buitenplaatsen hebben een economische waarde in de vrijetijdseconomie, door openstelling van hun parken en tuinen en gebouwen (bv als museum). Andere buitenplaatsen hebben in de loop der tijd een nieuwe functie gekregen als kantoor of zorginstelling.

De instandhouding van buitenplaatsen en de bescherming van de buitenplaats zones is voor de provincie Utrecht van groot belang voor het behouden van de hoge kwaliteit van het provinciale cultuurlandschap die ook economische en maatschappelijke winst oplevert.

Voorgeschiedenis

Het provinciaal belang van cultuurhistorie is vastgelegd in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur en in de Cultuurnota 2008-2012. De Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) is opgenomen het provinciaal ruimtelijke beleid (vigerende structuurvisie).

In het Coalitieakkoord en het voorontwerp van de nieuwe structuurvisie hebben de historische buitenplaatsen binnen het erfgoedbeleid een prioritaire positie gekregen, naast het militair erfgoed, het agrarische cultuurlandschap en de archeologie.

In de Voorontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2025 en Verordening wordt het ruimtelijke beleid voor cultuurhistorie (waaronder de historische buitenplaatsen) vastgelegd.

Buitenplaatsen hebben zich in de loop van de geschiedenis bewezen en ontwikkeld als levendige dynamische landschappen, die meegaan met de tijd. Zaken als inkrimping, herverkaveling, nieuwbouw in parken en tuinen, vervanging van het hoofdhuis zelf, wegverbreding, verstedelijking en toenemende recreatiedruk vormen de laatste decennia een directe bedreiging voor het behoud van de onderscheidende kwaliteiten van buitenplaatsen en buitenplaatszones. Ook instandhouding en exploitatie van de zelden rendabele buitenplaats stellen veel eigenaren en beheerders voor problemen.

Essentie / samenvatting:

De Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen 2012-2015 geeft een uitwerking aan de inzet van de provincie gericht op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling van de historische buitenplaatsen, de restauratie en de instandhouding en het vergroten van het publieksbereik.

Ruimte voor ondernemerschap en eigen verantwoordelijkheid van betrokken partners staat centraal. De Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen 2012-2015 geeft invulling aan de wijze waarop de provincie het belang van historische buitenplaatsen voor de provincie Utrecht wil versterken.

De Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen 2012-2015 is bewust opgezet als een samenwerkingsagenda met betrokken externe partijen. De provincie houdt de komende jaren de regie op de realisatie van de Uitvoeringsagenda, maar legt daarbij de nadruk op het stimuleren, faciliteren en ruimte bieden aan de partners.

In de Uitvoeringsagenda zijn de ambities opgenomen voor de komende vier jaren. Deze zijn in 3 hoofdthema's: Ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling, Restauratie en behoud en Publieksbereik. uitgewerkt. De ondersteuningsorganisaties, Stichting Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), buitenplaatseigenaren en –beheerders en gemeentelijke overheden nemen bij de realisatie van de Uitvoeringsagenda hun eigen verantwoordelijkheid.

In het voorbereidingsjaar 2011 zijn en in 2012 worden diverse projecten gestart die door een start- of ontwikkelimpuls vanuit de provincie door de respectievelijke partners in de jaren erna zelfstandig en financieel min of meer onafhankelijk kunnen worden verankerd en voortgezet.

In de volgende jaren zullen de partners samen in overleg met de provincie in samenwerking de ambities voor de hoofdthema's, op basis van urgentie en mogelijkheden in jaaragenda's concreet vorm gaan geven.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen 2012-2015 geeft een uitwerking aan de inzet van de provincie gericht op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling van de historische buitenplaatsen, de restauratie en de instandhouding en het vergroten van het publieksbereik. Ruimte voor ondernemerschap en eigen verantwoordelijkheid van betrokken partners staat centraal.

2012 wordt het landelijk themajaar van de historische buitenplaatsen, waarvoor de landelijke opening op 29 maart 2012 in Utrecht gaat plaatsvinden.

In de Uitvoeringsagenda zijn activiteiten opgenomen die in 2011 zijn en 2012 worden aangepakt:

- Samenwerking en netwerk
In 2012 wordt het Platform historische buitenplaatsen opgericht met als doel de kennisuitwisseling en samenwerking te bevorderen tussen beleidsmakers, eigenaren en belangenorganisaties en als motor en coördinerend aanspreekpunt te fungeren van de Uitvoeringsagenda.
- Ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling: Naast verankering in de nieuwe Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Verordening, worden instrumenten ontwikkeld om de instandhouding en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van de Buitenplaatszones te versterken. In 2012 staan onder meer Stichtse Lustwarande en Vechtstreek (ontwikkeling van Buitenplaatsbiotopen) en planvorming van gebiedsontwikkeling in de Laagte van Pijnenburg (omgeving paleis Soestdijk) op de agenda. De provincie ontwikkelt in dit kader een handreiking behoud door ontwikkeling, herbestemming en nieuwe economische dragers voor Buitenplaatsen.
- Restauratie en behoud: De inzet van de provincie focust zich op het verminderen van de problematiek van de restauratie en beheer van het historisch groen. Daarvoor wordt ondermeer de regeling Erfgoedparels (parelfonds) ingezet. De Stichting LEU adviseert en ondersteunt eigenaren bij het groenbeheer en het vergroten van de publiekstoegankelijkheid.
- Publieksbereik: De provincie zet in op een steviger maatschappelijk draagvlak, door de buitenplaatsen beter zichtbaar en beleefbaar te maken. 2012 is het landelijke Themajaar van de Historische Buitenplaats. Provincie Utrecht treedt op als gastheer bij de landelijke opening op 29 maart 2012 op en bij Kasteel Amerongen. Daarnaast worden in de provincie Utrecht extra publieksactiviteiten georganiseerd in het kader van het Jaar van de Historische Buitenplaats 2012. Het LEU coördineert en organiseert de gezamenlijke activiteiten en gezamenlijke promotie om de bekendheid van de buitenplaatsen te vergroten. In 2012 ontwikkelt het LEU tevens een lesprogramma voor basisscholen waarin thema's zoals historie, muziek kunst en het leven op de buitenplaats aan bod komen.

De jaarplannen voor de volgende jaren worden in het daarop voorafgaande jaar door het op te richten Platform Historische Buitenplaatsen voorbereid.

Financiële consequenties

Voor Historische Buitenplaatsen is in de Provinciale begroting 2012 een bedrag van € 362.000 gereserveerd onder productgroep cultureel erfgoed. Voor de realisatie van de Uitvoeringsagenda in de periode 2013-2015 zal in 2012 een geactualiseerd voorstel worden uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met het teruglopend budget.

Vervolgprocedure/voortgang

De provincie participeert in het op te richten Platform Historische Buitenplaatsen, dat als motor voor de realisatie van de Uitvoeringsagenda gaat opereren. De betrokken partners waaronder de Stichting Landschap Erfgoed Utrecht, het Utrechts Particulier Grondbezit, Het Utrechts Landschap en gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitwerking van de Uitvoeringsagenda in de jaren 2013-2015.

De provincie geeft een start- of ontwikkelimpuls (waaronder eventuele financiële ondersteuning in de vorm van subsidie of cofinanciering) die door de partners in de jaren erna zelfstandig en financieel min of meer onafhankelijk kunnen worden verankerd en voortgezet, neemt beleidsmatig verantwoordelijkheid en stelt kennis beschikbaar.

In de Uitvoeringsagenda zijn de ambities opgenomen voor de komende vier jaren. In de volgende jaren zal de provincie de ambities voor de hoofdthema's, in samenwerking en overleg met de partners, op basis van urgentie en mogelijkheden in jaaragenda's concreet vorm gaan geven.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Kennismemen van de Uitvoeringsagenda Historische Buitenplaatsen 2012-2015.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, H. Goedhart